

אגס – בחינת כנות חלופיות לחבוש – חלקת יוני גל-אבני איתן – סיכום 2017

שרוליק דורון, גלית רדל, נורית בר-סיני - מו"פ צפון

אברהם שדה - פירות דרום הגולן

כללי

מבחינה הלכתית, קיים איסור להרכיב מין שאינו במינו. באגס, בזן ספדונה, הכנה המקובלת היא חבוש, וע"פ ההלכה אסור להרכיב אגס על חבוש. קיימות בעולם כנות של מין האגס. כנות אלו נבחנו בעבר בזן ספדונה, במחקר כנות של פרופ' רפי שטרן, ונמצא שהן אינן פוריות מכנת החבוש, אך צמיחתן מאד חזקה. במחקר הנוכחי, במטרה לרסן את צמיחת העצים, וכדי לקבל עץ מרוסן כמו עם כנת החבוש, נטענו את הכנות של מין האגס גם בהרכבה גבוהה, כי ידוע ממחקרים בכנות עצי פרי, כי ככל שאורך הכנה מע"פ הקרקע גבוה יותר, כך העץ יותר מרוסן. כנת החבוש נבחנת גם עם רוכב מושרש, כי לעיתים השרשת הרוכב על כנת חבוש, תורמת לעץ חזק יותר ופוריות ואיכות פרי טובה יותר.

מטרת המחקר למצוא כנה ממין אגס, שתיתן את היבול ואיכות הפרי הטובים ביותר, ותאפשר למגזר הדתי נטיעת המין אגס.

אתר ניסוי – חוות אבני איתן, חלקת יוני גל.

כנות: חבוש BA29

אגס - בטלופוליה, OHF 97

טיפולים:

1. ספדונה על כנה חבוש BA29 - רוכב מושרש עומק 10 ס"מ
 2. ספדונה על כנה חבוש BA29 - רוכב מע"פ הקרקע
 3. ספדונה על כנה OHF 97 - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ הקרקע
 4. ספדונה על כנה OHF 97 - גובה הרכבה 20 ס"מ מע"פ קרקע
 5. ספדונה על כנת בטלופוליה - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע
- עיצוב- ציר, גובה עץ 3 מ'.
מרחקי נטיעה- 4 מ' בין שורות, 2 מ' בין עצים – 125 עץ לדי'.
מבנה ניסוי בזן ספדונה בלבד - ניסוי באקראיות גמורה של 5 טיפולים, בכל טיפול 6 חזרות, בכל חזרה 3 עצים.
הפרייה- הזן קוסציה כל עץ שלישי. מהווה הפרדה בין החזרות.

תוצאות 2017

טבלה מס' 1 – היקפי גזע בס"מ סוף שנה 2015-17

2017	2016	2015	כנה
19.2 a	11.6 b	6.6 b	BA29 לא מושרש
26.2 a	16.4 ab	8.0 ab	BA29 מושרש
24.0 a	15.8 ab	9.0 ab	OHF-97 גובה הרכבה 10 ס"מ
18.8 a	12.5 ab	8.6 ab	OHF-97 גובה הרכבה 20 ס"מ
23.8 a	17.3 a	9.5 a	בטלופוליה

טבלה מס' 2- יבול ק"ג לעץ, טון לד' ומשקל פרי בג'

משקל פרי ממוצע (גר')	משקל ט'/ד'	משקל לעץ (ק"ג)	כנה
112.0 a	0.3 b	2.6 b	BA29 לא מושרש
132.6 a	0.6 b	4.5 b	BA29 מושרש
143.2 a	0.7 b	6.0 b	OHF-97 גובה הרכבה 10 ס"מ
115.7 a	0.5 b	4.2 b	OHF-97 גובה הרכבה 20 ס"מ
137.3 a	1.8 a	14.3 a	בטוליפוליה

היקף גזע 2017

הכנה עם היקף הגזע הגדול ביותר בסוף 2017 - היא כנת חבוש BA29 מושרש, היקף גזע ממוצע של 26.2 ס"מ. אין הבדל מובהק בין כנה זו לבין שאר הכנות בניסוי. הכנה החלשה ביותר, ללא מובהקות, כנת OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ, היקף גזע ממוצע של 18.8 ס"מ. בשנה שעברה, סוף 2016, הכנה החזקה הייתה בטוליפוליה, והכנה החלשה ביותר כנת BA29 לא מושרש. תוצאות השנה מראות על כיוון של החלשת העץ עם הכנות בהרכבה הגבוהה, וצריך לראות אם החלשה זו של העץ תביא גם לשיפור פוריות ואיכות פרי על כנות המין אגס.

יבול 2017

השנה שנת יבול ראשונה. היבולים בחלקה נמוכים. הכנה עם היבול הגבוה ביותר ובמובהק היא כנת הבטוליפוליה עם 1.8 ט'/ד', יבול הגבוה כמעט פי 3 מכל כנה אחרת בניסוי. היבול הגבוה בכנה זו נובע הן מהנוף הגדול של העץ על כנה זו והן מפוריות ענפי הפרי. חוזק העץ לא פגע בפוריותו. שאר הכנות ביבול נמוך של כ- 0.5 ט'/ד', וללא הבדל מובהק ביניהן.

משקל פרי 2017

משקל הפרי הממוצע אינו גבוה, וללא הבדל מובהק בין הכנות. הפרי הגדול ביותר – על כנה OHF 97 גובה הרכבה 10 ס"מ. משקל פרי 143 גר', מייצג גודל ממוצע של 60 מ"מ, גודל פרי בינוני במסחר. הפרי הקטן ביותר - על כנה BA 29 לא מושרש. משקל ממוצע 112 גר', גודל פרי ממוצע 56 מ"מ – פרי קטן במסחר.

דיון ומסקנות

בסוף שנה רביעית לניסוי, אין כנה שתרמה במובהק יותר מהאחרות לחוזק העצים. אנו רואים החלשה של העץ על כנת ה-OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ ביחס לשאר הכנות בניסוי. קשה להעריך כיום אם החלשה זו תתרום לפוריות הכנה. השנה, שנת יבול ראשונה, אנו רואים כי הכנה החזקה בטוליפוליה השיגה את היבול הגבוה ביותר, וגם גודל הפרי שלה טוב. במבחן כנות יש צורך להמתין מספר שנים לפני הסקת מסקנות. עם זאת, אנו יכולים לראות כי יש כנות ממין אגס, המתאימות למגזר הדתי, היכולות לאפשר יבולים גבוהים אף מאלו המושגים על כנת החבוש.